

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački

HOMILIJA
u euharistijskome slavlju blagdana sv. Luke
prigodom početka 344. akademske godine (2012./2013.)
na Sveučilištu u Zagrebu
Zagrebačka prvostolnica, 18. listopada 2012. u 19 sati

I. Braćo i sestre, u studiranju, a osobito u znanstvenome radu, zaustavljeni nad nekom zbiljom, ne nalazimo se samo pred trenutnom pojavnošću; ne tražimo samo sadašnje značenje i smisao, nego smo svjesni da sve što postoji ima svoje prethodništvo. Kako u prirodnim, tehničkim, biomedicinskim i zdravstvenim te biotehničkim, tako i u društvenim, u humanističkim znanostima i u umjetnostima, pokušavamo naći poveznice i doprijeti do nekoga izvora, da bismo lakše živjeli, shvatili i protumačili cjelinu, proniknuli zakonitosti, razumjeli poruku, tražeći odjeke one najveće Poruke, Božjega otkrivanja i objave.

Tragamo za tragovima istinitoga koje izvire i koje svoj uvir ima u Bogu. Svaka zbilja nosi pečate prošloga i najradosniji smo kada uspijemo dosegnuti početke, jer nam oni jamče dosljednost i promatranje razvoja. Istodobno, odvajanje ili zanemarivanje toga korijena vodi u nesigurnosti i nejasnoće.

Znamo da je pojedino znanstveno otkriće nastalo na stanovitim premisama; da su izumi posljedica tijeka drugih otkrića i nadahnuća; književna, glazbena, likovna djela imaju svoj kontekst i redovito ostavljaju pečate osoba koje su ih oblikovale, ma koliko se pokušalo ostaviti dojam apstraktnosti.

II. Današnji blagdan svetoga Luke u večerašnjemu slavlju nosi višestruk poticaj za sveučilišni život. Ostali su nam njegovi zapisi, njegovo djelo pretočeno u zapis koje mi vjernici čitamo ne samo kao njegov osobni izražaj, nego kao navještaj, kao sveti spis u kojemu je prepoznatljiva Božja prisutnost, nadahnuće, potpis Duha Svetoga, kojega zazivamo u svoje živote, da bismo živjeli svetost u ovoj akademskoj godini.

On nam je napisao Evanđelje i život prve Crkve u Djelima apostolskim, da bi nam navijestio Krista, no svojim je pisanjem – pišući o drugima ostavio predivan trag o sebi. To nam govori da svaki život ostavlja trag: o Bogu i o čovjeku.

Iz književnoga djela, iz stila pisanja stručnjaci su zaključili da se radi o učenome čovjeku koji nije pripadnik židovskoga naroda, ali je postao blizak židovskoj vjeri. Nije bio izravni Isusov učenik, nego je kasnije prihvatio kršćanstvo i postao članom kršćanske zajednice u Antiohiji, vjerojatno desetak godina nakon Isusove smrti. Crkva ga posebno promatra kao pratitelja apostola Pavla na njegovim putovanjima u Filipe, Jeruzalem i Rim. U njegovim se zapisima zrcali pavlovsko djelo i teologija, a svoje je spise namijenio poglavito za zajednice kojima je Radosnu Kristovu vijest navijestio sv. Pavao. U tom se krugu susreo i s drugim apostolima: sa sv. Jakovom Mlađim u Jeruzalemu, sa sv. Petrom, sv. Barnabom, a možda i sa sv. Markom.

Iz nutarnje analize njegovih zapisa vidi se da je blizak liječničkoj struci. Njegova kultura i specifičnost zvanja bile su očito poznate vjernicima, a njegov način pisanja pokazuje sposobnost prosudbe ljudi i događaja, dohvaćajući dublje slojeve

ljudskih emocija i doživljava.

I danas, dok čitamo Evanđelje, misao zastane. I zamislimo sebe u njegovoj ulozi. Želio je prenijeti ono što je sam doživio, što su mu drugi prenijeli; želio je ostaviti trag Krista u srcima ljudi, predati naraštajima najbitnije. Osjetili su to vjernici i smatrali da je ostavio dragocjenu sliku Krista i njegove Majke; sliku naslikanu riječima, a prema nekim predajama i bojom. Luka dolazi iz ondašnjega akademskoga svijeta, liječnik, kroničar, književnik i slikar. Čovjek koji je Radosnu vijest prenio tako da ju se može doživjeti svim osjetilima; utjelovljenu Riječ koja živi u Crkvi u svojoj punini.

III. Dante Alighieri, pišući o caru Augustu i o vremenu u kojemu je vladala *pax Romana*, mir i blagostanje, u svome djelu *De Monarchia*, svetoga Luku opisuje riječima „scriba mansuetudinis Christi“. Za njega je Luka „zapisničar Kristove blagosti; Kristove krotkosti, umiljatosti, dobrote i nježnosti“. Dojmljiva je slika sačuvana u riječi *mansuetudo* (*manus* + *suescere*) naviknuti se na nečiju ruku, na nečiju blizinu, udomaćiti se.

Lukin je Krist sav pretočen u Spasitelja, u Boga koji dolazi k čovjeku, koji susreće čovjeka i otkriva lice svoje ljudskosti. To puno govori i o samome piscu. Znamo da djelo nije odvojivo od svoga autora. Luki je bilo važno istaknuti ljepotu susreta s Kristom i radost Radosne vijesti.

Jedini je koji se duže zaustavlja razmatrajući Kristovo djetinjstvo, iznoseći navještaj povezan s Djevicom Marijom. Očito je da su njegovi izvori bili vezani uz učenike i žene koje su slijedile Isusa. Poznao je i Matejeve i Markove zapise. Izbliza je pak sam mogao zapisivati korake života Crkve nakon Pedesetnice.

Da nemamo njegovo Evanđelje ne bismo poznavali prisposobu o dobrome Samarijancu, o izgubljenoj ovci; ne bismo susreli obraćenoga razbojnika i Zakeja; ne bismo čuli za skupinu žena koje su slijedile i brinule se za Isusa; nedostajali bi nam važni dijelovi iz života židovske djevojke Marije iz Nazareta koja je svojom vjerom postala vratima Kristova utjelovljenja; i ne bismo imali bisernu stranicu o dvojici sinova, o rasipniku i nezadovoljniku, te o milosrdnome ocu koji očituje lice Boga ljubavi. Zbog toga je Dante pogodio srž. Luka nas poziva da upoznamo Božji smiješak čovjeku i svijetu; dao nam je u ruke udžbenik i usadio u srce podsjetnik za vlastiti duhovni rast i za navještaj vjere drugim ljudima. Svemogućí Bog je poslao svoga Sina, da bi nas vratio u zagrljaj Boga i po kršćanima gradio novi svijet milosrđa i ljubavi.

IV. Dragi mladi prijatelji, ovdje smo okupljeni s različitih fakulteta i bavimo se različitim znanstvenim područjima, granama i disciplinama. U svakoj od njih živite kao vjernici i vjernice. Zapravo u svemu što činimo prisutni smo svojom vjerom. Studiranje uči dosljednosti primjene metoda i zaključivanja, uči znanstvenoj rigoroznosti i etičkoj odgovornosti.

Sveučilišni život, koji obuhvaća šire područje od akademskoga rada, na taj način postaje dragocjena paradigma koja se može pretočiti u život društva u kojemu živimo kao vjernici. A kao vjernici ne možemo živjeti nedosljedno ili neodgovorno, niti onda kada nosimo iskustvo svoje grješnosti i svoje slabosti. Sveti Luka nam pokazuje ljudsku krhkost i veličinu poziva na koji smo kao ljudi pozvani. Dosljednost i odgovornost – nisu li to slabe karike hrvatskoga društva koje ne pripadaju površnome moraliziranju?

Govoreći o dosljednosti i odgovornosti, govorimo o vrijednostima. Znamo li

što su najveće vrijednosti ljudima koji nam se obraćaju u javnosti promičući neke ideje ili zastupajući stavove koji ih se zapravo i ne tiču. Dobro je stoga pitati što je nekome najveća vrijednost: je li to sebičnost ili nesebičnost; nešto što nadilazi zemlju ili ovozemaljski ciljevi? U suvremenoj se kulturi i hrvatskoj javnosti tako lako vjera pospremi u privatnost. Ali ono za što se živi i za što je netko spreman umrijeti nužno se očituje u svemu što čini. Zato, dragi mladi prijatelji, budite radosni zbog svoje vjere. I takvu ju – radosnu – donosite drugima svojim ponašanjem i svojom dobrotom.

V. Braća i sestre, ideologije su, ma koliko moćne izgledale, kratkoga daha. Njihova se snaga iscrpljuje u njima samima, jer nisu odraz Istine utemeljene izvan ljudske mudrosti. U ovoj Godini vjere upoznajte dublje svoju vjeru, vjeru Katoličke Crkve. Upoznajte živote ugrađene u nju: predivne uzore ljudskosti, znanstvene gorljivosti i poniznosti. Ne dopustite se dovesti u dvojbe zbog nepoznavanja predivne baštine koja ostaje živom nakon svih ideologija. Ali jednako tako, ne iznenadite se kada osjetite da ste poput ovaca među vukovima.

Propitujte svoju vjeru i molite da ju Bog učvrsti. Istražujte svoju vjeru, istražujući zbilju i upoznavajući spoznaje znanosti, uvijek svjesni da niti jedna disciplina ne može obuhvatiti cjelinu. Istraživanje, kako to kaže i hrvatska riječ, bliska njemačkoj *Untersuchung*, zahtijeva poniranje, ne površnost; ulaženje u dubinu i sagledavanje temelja. Ili kako to ostaje sačuvano u drugim jezicima, istraživanje je 'ponovno traženje': *rechercher, research, ricercare* ili doslovnije: ponovno kruženje.

Istraživanje je stanovito 'recikliranje', vrtinja u krug iz koje čovjek ne uspijeva izaći sam. Tu zadire Bog; tu nam progovara Bog i želi nas osloboditi od naše ograničenosti, proširiti obzore naše spoznaje u koju se zatvaramo ne dajući prostora vjeri.

I sama nas riječ 'istraživanje' upozorava da čovjek nije sebi dostatan, jer će biti prisiljen trajno kružiti u svojoj nesigurnosti. Nije li nam to prenio i veliki pjesnik Rilke pjevajući o krugovima koji se šire ponad stvari, upozoravajući da nas ta širina može uvesti u tjeskobu, zbog nemogućnosti dohvaćanja konačnosti:

Ich lebe mein Leben in wachsenden Ringen,
die sich über die Dinge ziehn.
Ich werde den letzten vielleicht nicht vollbringen,
aber versuchen will ich ihn.

Ich kreise um Gott, um den uralten Turm,
und ich kreise jahrtausendelang;
und ich weiß noch nicht: bin ich ein Falke, ein Sturm
oder ein großer Gesang. (Rainer Maria Rilke, 20. rujna 1899.),

Ja živim u kruzima koji se šire,
i njima sve više obuhvatit žudim.
Ja možda i neću polučit zadnji,
konačni krug, no ja se trudim.

Ja kružim i kružim okolo Boga,
tog prastarog tornja, već tisuće ljeta,
i ne znam još, jesam li sokol il vihor,
il velika pjesma ovoga svijeta. (Prijevod: D.Cesarić)

Sveti nam Luka predaje istinu da jesmo 'velika Božja pjesma' i da ne pripadamo samo ovomu svijetu, da ne budemo poput Deme iz Poslanice Timoteju, za koga Apostol veli da je „zaljubljan u sadašnji svijet“ ili poput Aleksandra, za koga Pavao piše da mu je „nanio mnogo zla“. Luka svjedoči svojom blizinom. Kako je samo topla rečenica koju je u natuknicama ostavio Apostol naroda: *Luka je jedini sa mnom.*

Luka nam svojim zapisima i životom govori da nam je darovan Duh, onaj isti koji je osjenio Blaženu Djevicu Mariju, onaj isti koji je oproštenje grijeha, onaj isti koji živi u Crkvi na hodu kroz povijest i ulazi u naše živote kao novo nadahnuće. Ovo večerašnje slavlje ponovno nas ohrabruje da ne skrivamo sliku Božje ljepote, nego da budemo umjetnici koji riječju i srcem ostavljaju tragove Radosti u sveučilišnome životu i u hrvatskome društvu. Amen.

✠ *Ivan Šaško*